

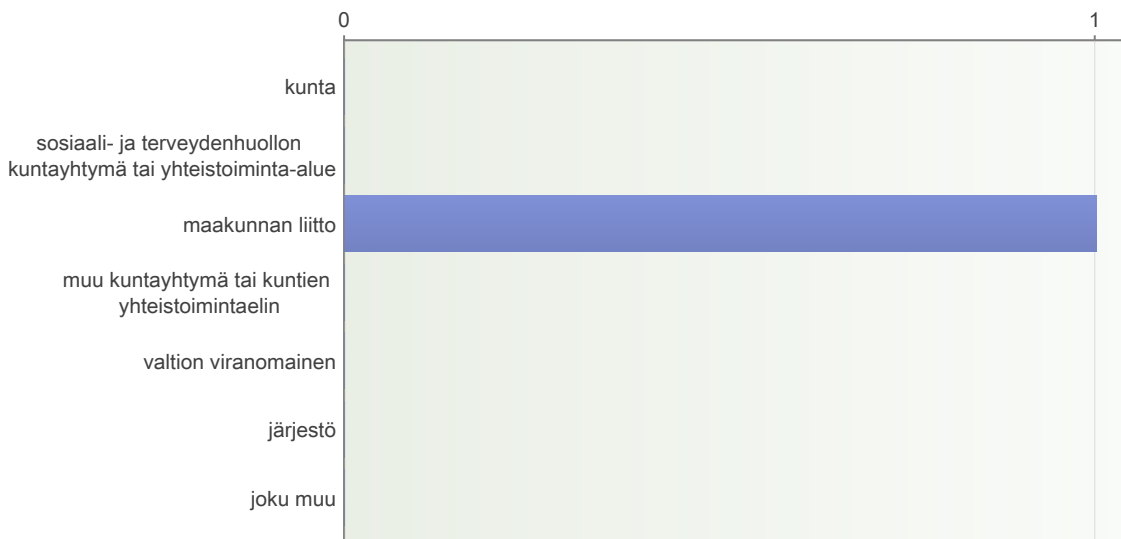
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Varsinais-Suomen liitto	Petri Pihlavisto	Laura Leppänen, gsm +358 (0)40 767 4364	24.10.2016	Maakuntahallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistus vähentää palvelujen järjestäjien määrää, suurentaa niiden väestöpohjaa sekä siten myös taloudellista kantokykyä. Järjestäjien suuri koko mahdollistaa alueellisten ja paikallisten erojen vähenemisen palvelujen saatavuudessa. Hallituksen tavoitteleva 3 miljardin euron kustannusten hillinnän tavoite edellyttäneen tosiasiallisesti joidenkin palvelujen keskittämistä ja alueellista karsimista.

Lainsäädäntöluonnoksista ei voida arvioida, miten esitetyt tavoitteet väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisesta ja palvelujen yhdenvertaisuudesta saavutetaan. Uudistuksen näkökulmasta oleellinen lainsäädäntökokonaisuus valinnanvapaudesta puuttuu.

Yhdenvertaisuuteen vaikuttaa mm. palvelujen saavutettavuus ja tasalaatuisuus. Lainsäädännön perusteluissa on määriteltävä, mitä yhdenvertaisilla sosiaali- ja terveyspalveluilla konkreettisesti tarkoitetaan.

Yhdenvertaisuuden nimissä ja alueellisesti kattavan palveluverkon turvaamiseksi Varsinais-Suomen koordinoimalla yhteistyöalueella tulisi olla tasapainoinen palveluverkko. Tästä syystä sote-uudistuksen rinnalla

tulee varmistua myös siitä, että Pohjanmaalla (Vaasa) säilyy laaja sosiaali- ja terveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys.

Palveluprosessien mittavaa uudistusta ei myöskään voida toteuttaa nojautuen mihinkään nykyisistä tietojärjestelmistä. Väestön alueellinen tasa-arvo palvelujen saatavuudessa pitää taata erillisellä lähipalveluilla. Maakuntien väestöstä kuitenkin suuri osa asuu muualla kuin keskuskaupunki Turussa.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Julkisten palveluntuottajien asema tulee ammattihallituksineen olemaan lakiluonnosten perusteella itsenäinen, vahva ja irrallinen demokraattisesta päätöksenteosta. Palvelujen järjestäjän mahdollisuudet ohjata palvelutuotantoa kokonaisbudjetoinnilla, strategioilla, palvelulupauksilla, hyvinvointikertomuksilla ja yhteistyöalueen yhteistyösopimuksilla ovat rajalliset. Näin ollen ei ole olemassa takeita siitä, että palvelujen järjestäjä kykenee vahvasti varmentamaan asettamiensa tavoitteiden saavuttamisen. Palvelujen järjestäjän rooli ja asema tulee saattaa lopullisessa lainsäädännössä palveluntuottajien asemaa selvästi vahvemmaksi.

Lakiluonnoskokonaisuuteen on kirjattu läpi linjan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä ja siihen liittyvä rahoitus. Hyvinvoinnin ja terveyden vahvistaminen on yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista ja siinä onnistuminen kriittinen menestystekijä tavoiteltujen kustannussäästöjen saavuttamiseksi.

Säästöjen syntymisen edellytyksenä on palveluintegraatio ja onnistunut muutosvaiheen toteuttaminen. Uudistuksen haasteena on laajojen palvelukokonaisuuksien yhteen sovitettu tuottaminen ja palveluintegraation toteuttaminen yleisesti. Lakiluonnos mahdollistaa järjestämisen integraation ja pitää sisällään elementtejä, jotka mahdollistavat palvelutuotannon integraation. Palveluintegraation toteuttamisen kannalta keskeisiä haasteita ovat tietojärjestelmät ja tiedon yhteensovitus, järjestäjän ohjauskeinot ja niiden vaikuttavuus sekä palvelutuotannon ja -ketjujen toimivuus.

Palvelujen valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö on julkaisematta. Palvelujen rahoituksen määräytymisestä maakunnalle on olemassa lakiluonnokset, mutta tietoa siitä, miten raha allokoidaan palveluntuottajille, ei ole olemassa. Tästä seuraa, että nyt käsillä olevista lakiluonnoksista ei voida arvioida sote- ja maakuntauudistuksen taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Lyhyellä aikavälillä on odotettavaa, että uudistus tulee vaatimaan merkittäviä muutosvaiheen kustannuksia. Palkkojen mahdolliset harmonisoinnit, sote- ja maakuntauudistuksen edellyttämät ICT-järjestelmien muutokset ja yhtiöittämiset edellyttävät merkittävää resursointia.

Ilman verotusoikeutta maakuntien on vaikea sopeuttaa rahoitustaan. Verotusoikeuden puuttuminen lisää valtion taloudellisiin keinoihin perustuvia ohjausmahdollisuuksia ja kaventaa siten maakuntien itsehallintoa.

Pitkällä tähtäimellä terveydenhuollon yhteen sopimattomat ohjelmistot tulee koota yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi, jolla saadaan huomattavat säästöt kansantaloudelle.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Demokratian näkökulmasta merkittävä asia uudistuksessa tulee olemaan palvelujen järjestäjän ja muodostettavan palvelulaitoksen valtasapaino. Maakunnan demokraattisesti muotoutuva suora palvelutuotannon ohjaus ei ole esitettyjen lakiluonnosten mukaan mahdollista. Maakunta ohjaa palvelutuotantoa mm. maakuntastrategialla, palvelulupauksella, talousarvion tavoitteiden asetannalla, yhteistyöalueen yhteistyösopimuksella, palvelujen järjestäjän laatukriteereillä ja valinnanvapauden piirissä olevien tuotteistettujen palvelujen hinnan asetannalla.

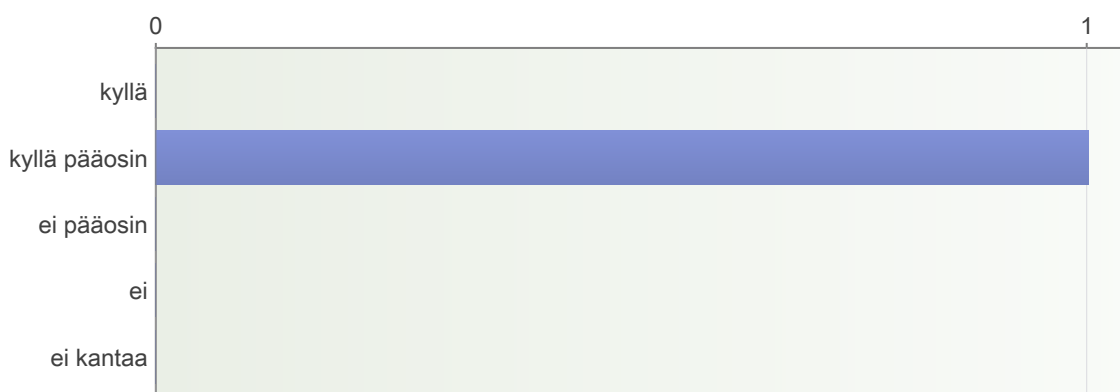
Lakiluonnoksissa palvelulaitoksen piiriin kuuluva palvelutuotannon päätösvalta on palvelulaitoksen hallituksella ja palvelulaitoskonsernin yhtiöiden omilla hallituksilla, joiden jäsenillä tulee olla riittävä talouden ja liiketoiminnan tai palvelulaitoksen toimialan johtamisen asiantuntemus. Jatkossa on varmistettava julkisten yhtiöiden avoimuus ja läpinäkyvyys. Palvelulaitosten hallituksen jäsenten valintakriteerejä ei tule laissa mainita. Demokraattisesti valittujen päätöksentekijöiden asema ja maakuntajohtajan puhe- ja läsnäolo-oikeus on varmistettava palvelulaitoksen toiminnassa.

Lähtökohtaisesti palvelujen järjestäjän asema tulee varmistaa lainsäädännössä selvästi vahvemiksi kuin palvelulaitoksen asema. Mikäli palvelunjärjestäjän ohjausvalta palvelulaitokseen ja palvelutuotantoon muodostuu heikoksi, tulee palvelulaitoksesta vahva yhteiskunnallinen vallankäyttäjät. Julkisten resurssien hallinta ja kontrollointi tulee olla yksiselitteisesti maakunnan palvelun järjestäjällä.

Maakuntien talouden perustuminen valtion rahoitukseen ei saa johtaa tilanteeseen, jossa valtio ohjaa maakuntia operatiivisissa kysymyksissä. Valtion ohjauksen tulee keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin ja valtakunnallisesti merkittäviin investointeihin.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseksi?

Vastaajien määrä: 1

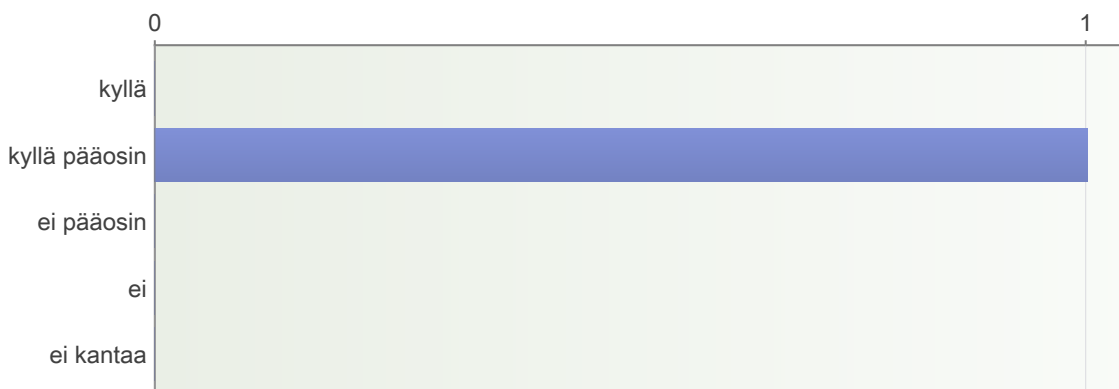
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalaki käsittelee ensisijaisesti maakuntien hallinnon järjestämistä. Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista, luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markki-noilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja ne antavat hyvän pohjan maakuntien hallinnon talouden järjestämiseksi. Ehdotettu sääntely palveluiden tuottamisen ja jär-jestämisen erottamiseksi yhtiöittämisvelvoitteineen asettaa suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle.

Maakunnalla on maakuntalakiluonnoksen 2 § mukaan itsehallinto. Valtion ohjauksen ja maakunnan itsehallinnon suhdetta voidaan tarkastella kriittisesti. Lainsäädännössä on elementtejä, jotka kaventavat selvästi maakunnan tosiasiallista valtaa päättää itse asioistaan. Valtion ohjaus ilmenee voimakkaana maakuntalain 126 §:ssä, jossa maakunnan, ts. maakunnan järjestäjäorganisaation, maakuntakonsernin tytäryhteisön ja maakunnan palvelulaitoksen edellytteenä käytävän valtakunnallisten palvelukeskusten palveluita. Palvelukeskukset muodostetaan yhteisiin hankintoihin, toimitiloihin ja kiinteistöhallintoon, talous- ja henkilöstöhallintoon sekä tieto- ja viestintätekniisiin palveluihin. Palvelukeskusten käyttövelvoite kaventaa huomattavasti maakuntien liikkumavaraa ja itsenäistä päätöksentekoa palvelukeskusten tuottamissa palveluissa. Palvelukeskusten palvelujen käyttövelvoitteista tulisi luopua. Palvelukeskusten tulee lunastaa olemassa olon oikeutuksensa maakuntien tukipalvelujen kustannustehokkaana tuottajana markkinaehtoisesti. Palvelukeskusten epäselvien määrittelyjen ja maakuntien itsehallintoa rajoittavien vaikutusten takia palvelukeskusten perustamisesta ei tulisi säätää laissa vaan maakuntien tulisi voida perustaa yhteisiä palvelukeskuksia vasta toiminnallisten ja liiketoiminnallisten perustelujen pohjalta. Maakuntalain 12 § 1 momentissa veloitettaisiin maakunnat laatimaan yhteistyöalueen yhteinen esitys laajakantoisista tai taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävistä investoinneista toimivaltaille ministeriöille, jotka valmistelisivat yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa yhteen sovitettua maakuntien investointisuunnitelman valtioneuvoston päätöksentekoa varten. Pykälän 2 momentin mukaan maakunta saisi toteuttaa 1 momentissa tarkoitetun investoinnin vain, jos valtioneuvosto olisi hyväksynyt sen julkisen talouden suunnitelman yhteydessä yhteen sovitettussa maakuntien investointisuunnitelmassa. Laajakantoisten tai taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävien investointien koordinointi olisi epäilemättä kansantalouden kannalta järkevää. Maakuntien itsehallinnon kannalta lakiluonnoksessa ehdotettu investointien ohjaus kuitenkin tarkoittaa tosiasiallisesti sitä, että suurimpien investointien osalta maakunnilla ei ole itsehallintoa.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntalakiluonnoksessa maakunnille on säädetty yhteensä 25 lakisäätelistä tehtäväaluetta joiden tarkempi sisältö määritellään erityislainsäädännössä. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon sekä maaseutuhallinnon ja lomituksen tehtävät siirtyvät kunnilta. Muilta osin kysymys on valtion aluehallinnon lakisäätelistä maakunnille siirtyvistä tehtävistä. Maakunnan toimiala on näiltä osin rajoitettu. Maakunnille säädettyjen tehtävien sisältö tullaan määrittelemään kutakin tehtävää koskevassa erityislainsäädännössä. Erityislainsäädännön uudistaminen ja muutokset ovat vielä valmistelussa, joten tässä vaiheessa ei ole edellytyksiä arvioida tehtäväkokonaisuutta yksityiskohtaisemmin. Jatkovalmistelussa on syytä

kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että erityislainsäädännössä määritellään maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tai valtionhallinnon tehtävien kanssa. Jatkovalmistelussa on erityisesti syytä kiinnittää huomiota siihen, että kunnan ja maakunnan roolia ja tehtäviä selkeytetään erityisesti seuraavissa tehtäväkokonaisuuksissa: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Työllisyys- ja elinkeinoasiat (kasvupalveluasiat) Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus. Maakuntakaavoitus edellyttää maakuntauudistuksen jälkeen kehittämistä sekä kuntayhteistyön että prosessien näkökulmasta. Sen tulee jatkossa toimia joustavana kaupunkiseutujen suunnitteluvälineenä (MAL-kysymykset), osana maakuntastrategian toteuttamista. Valtakunnallinen ja alueellinen tienpito Maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus on pääosin uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tar-koituksen mukainen, seuraavin poikkeuksin: Lakiluonnoksessa kansainvälisten asioiden hoidosta on kirjattu "voi halutessaan hoitaa". Kansainvälinen ulottuvuus on erittäin tärkeä osa alueiden työtä ja se pitää tunnistaa yhdeksi uusien maa-kuntien lakisääteiseksi perustehtäväksi, jolloin se myös resursoidaan uusissa maakuntavirastoissa. Aktiivinen vaikuttaminen EU-edunvalvonnassa, alueiden rajat ylittävässä yhteistyössä ja eurooppalaisessa aluepolitiikassa ovat luontaisia tehtäviä maakuntavirastolle. Ilman resursseja ei kansainvälistä yhteistyötä, edunvalvontaa ja kehittämistä voi tehdä. Maakuntien edunvalvonnan kokonaisuutta kansallisella tasolla tai kansainvälisellä tasolla ei ole ylipäätään määritelty maakunnan tehtäviin kuuluvaksi. Edunvalvonta tulee lisätä maakunnan tehtäväkokonaisuuksiin.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

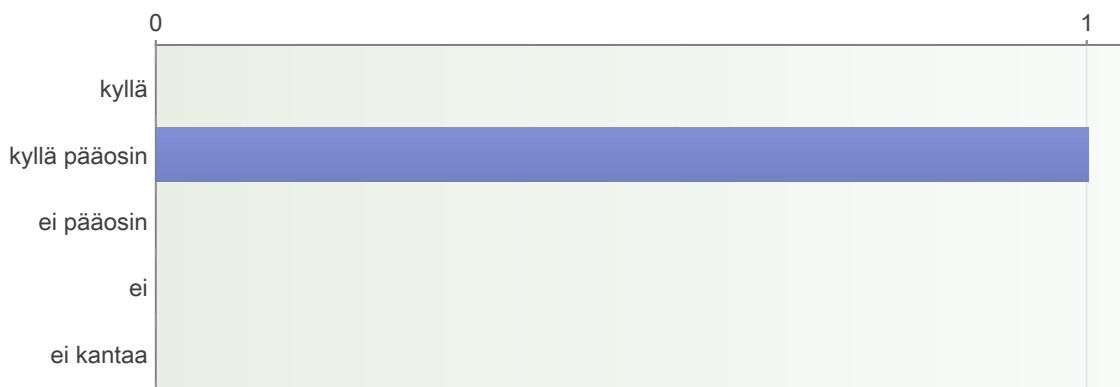

Avoimet vastaukset: kyllä

- Asukkaiden osallistumisoikeudesta esitetään säädettäväksi kuntalakia vastaavalla tavalla, joka on riittävä.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

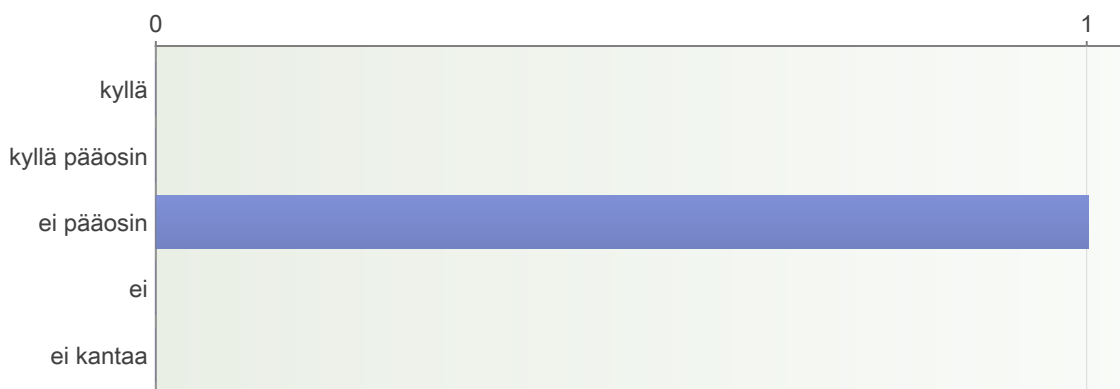

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lakiluonnoksissa palvelulaitos muodostetaan monialaiseksi ja se vastaa vähintään sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen tuottamisesta. Myös työllisyyttä ja yrittäjyyttä käsittelevien kasvupalvelujen tuottaminen on suunniteltu valmisteltavassa muussa lainsäädännössä sijoitettavan palvelulaitoksen alle. Pelastustoimen aluejaon tulee perustua 18 maakuntaan. Myöskään ensihoidon järjestämisvastuuta ei pidä keskittää viidelle erityisvastuualueelle, vaan sen tulee olla muiden sote-tehtävien tavoin kaikilla maakunnilla. Lainsäädännön jatkovalmistelussa tulee erityisesti arvioida, onko palvelulaitoksen hallituksen muodostaminen asiantuntijoista riittävä tapa taata sosiaali- ja terveyspalvelujen demokraattisen päätöksenteon ohjaus. Palvelulaitoksen aseman yhtiöineen tulee olla selkeästi alisteinen palvelun järjestäjälle. Lainsäädännössä on varmistettava esitettyä konkreettisemmin, että palvelunjärjestäjä tosiasiallisesti kykenee ohjaamaan palvelulaitoksen tuotantoa.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

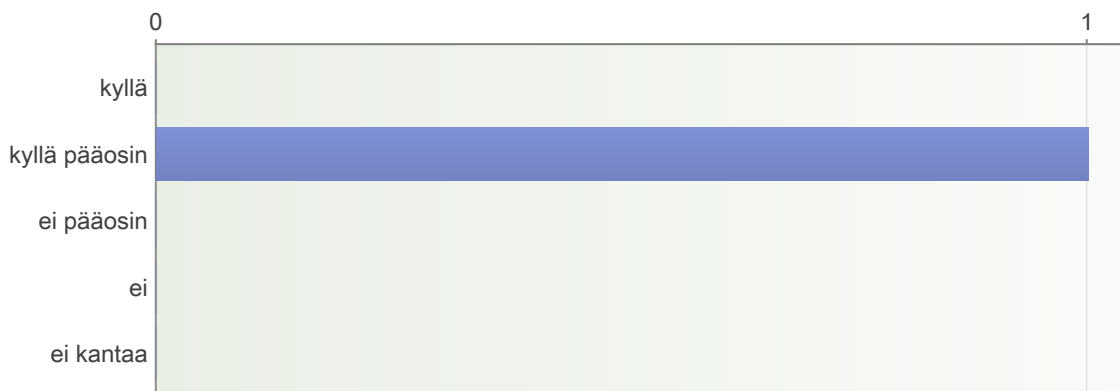
- Maakuntien rahoituksen yleiskatteellisuus varmistaa maakuntien mahdollisuudet päättää rahoituksen käytöstä ja on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen kannalta. Yleiskatteellisuudesta tulee pitää kiinni, eikä mitään osaa maakuntien saamasta rahoituksesta saa korvamerkitä tiettyihin menoihin. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisi-maakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat tiukat ja ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat nopeasti arviointimenetelyyn. Maakuntien itsehallinnon kannalta lakiluonnoksessa ehdotettu investointien ohjaus (Maakuntalain 12 §) tarkoittaa tosiasiallisesti sitä, että suurten investointien osalta maakunnilla ei ole itsehallintoa. Laajakantoisten tai taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävien investointien koordinointi on epäilemättä kansantalouden kannalta järkevää, mutta samalla se rajoittaa maakuntien itsehallintoa.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

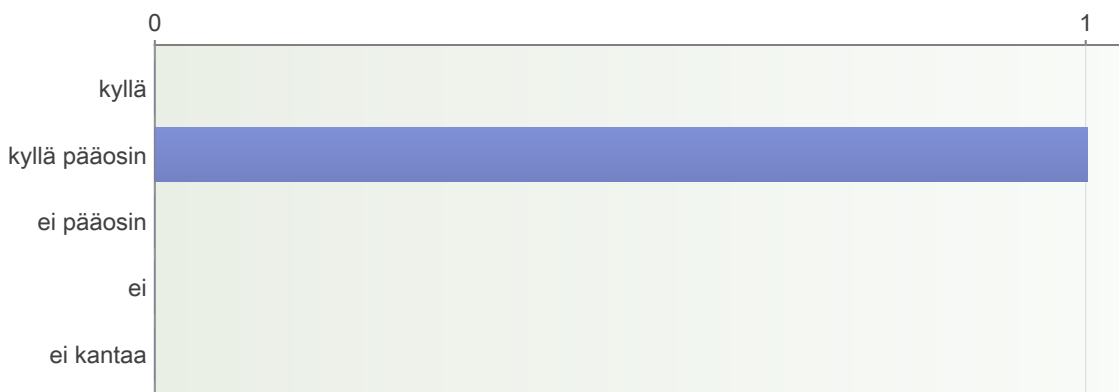

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Hallituksen tavoittelema 3 miljardin euron kustannusten hillinnän tavoite edellyttää tosiasiallisesti joidenkin palvelujen keskittämistä. Tietynasteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonais-kustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Lainsäädäntöluonnoksessa määritellään perustellulla tavalla palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väljiin kriteereihin perustuen. Kriteerit tulisi määrittellä lainsäädännössä tarkemmin. Lainsäädännössä tulee määrittellä, tarkemmin mitä yhdenvertaisilla sosiaali- ja terveyspalveluilla tarkoitetaan ja miten se suhteutuu palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden määrittelyihin.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Yhteistyösopimuksen oikeudellinen sitovuus on perusteltua. Lakiluonnosten mukaan valtioneuvos-to pidättää itsellään oikeuden päättää yhteistyösopimuksesta, mikäli maakunnat eivät pääse sopimukseen tai mikäli yhteistyösopimuksessa ei ole sovittu 16 §:ssä todetuista asioista. Valtioneuvoston päätösvalta yhteistyösopimuksessa on tulkinnanvarainen ja heikentää maakuntien itsenäistä päätösvaltaa. Lain kirjaukset yhteistyösopimuksen sisällöstä ovat riittävät ja ohjaavat sellaisenaan yhteistyöalueen toimintaa. Valtioneuvostolle ei tule antaa päätösvaltaa tulkinnanvaraisella sopimuksen sisällön määrittelyyn liittyvällä lainsäädännöllä. Valtioneuvoston väliintulon ehdot tulee määritellä lainsäädännössä yksiselitteisesti ja selkeästi.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

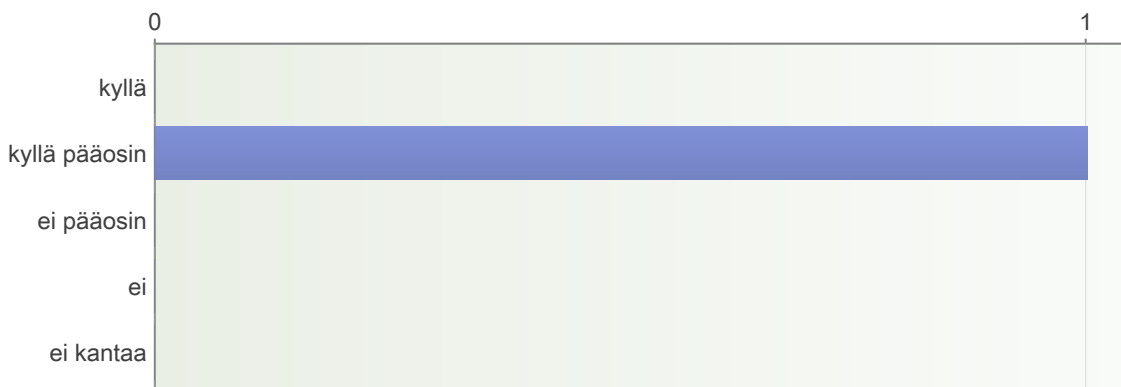

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Sote-uudistuksessa palveluintegraatiolla tarkoitetaan toiminnallista integraatiota, jossa palvelut tuotetaan saumattomasti hyvässä yhteistyössä eri palvelujen tuottajien kesken. Toiminnallisessa integraatiossa asiakastieto liikkuu sähköisesti asiakkaan mukana ja palvelut perustuvat asiakkaalle tehtyyn palvelusuunnitelmaan. Integraation toteuttamisen haastavat monituottajamalli, valinnanvapaus ja yhtiöittämisvelvoite. Integraation toteuttamisen valvonnan keinot eivät ole selvät. Integraation toteuttaminen vaatii uudenlaista järjestämisosaamista maakunnilta. Integraation toteutuminen on riippuvainen ohjauksen onnistumisesta, ja se vaatii palvelun järjestäjältä ja tuottajilta vahvaa tietojohtamista ja asiakastiedon nykyistä avoimempaa ja saumattomampaa liikkumista organisaatioiden välillä sekä integraatiota edistävän taloudellisen ohjausjärjestelmän synnyttämistä. Toiminnallisen palveluintegraation toteutus ei ole mahdollista ennen kuin tietojärjestelmät ja tietosuojaa koskeva lainsäädäntö muutetaan tulevaan palvelumalliin sopivaksi. Valinnanvapauden rahoitusjärjestelmä tulee myös rakentaa siten, että se ehkäisee eri palveluntuottajien osaoptimoitja.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

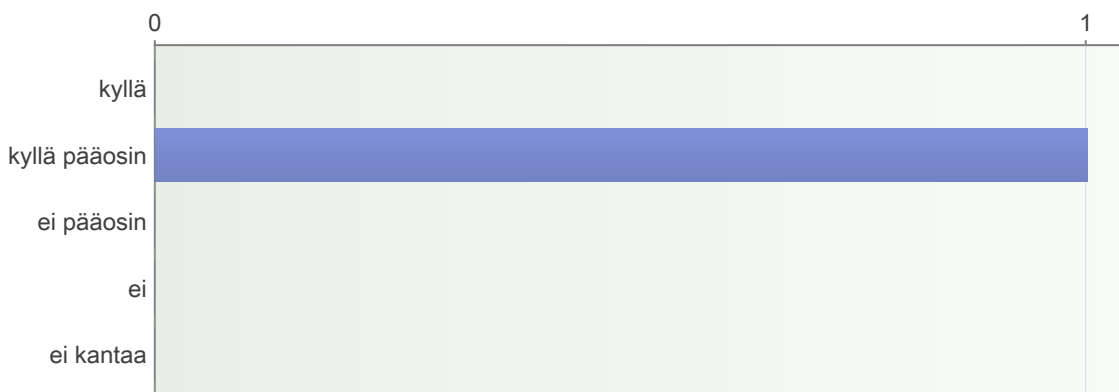

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtion ohjauksen ja maakunnan itsehallinnon suhdetta tulee tarkastella kriittisesti. Esityksessä on elementtejä, jotka kaventavat selvästi maakunnan tosiasiallista valtaa päättäjä itse asioistaan. Valtion ohjauksen vahvistaminen sosiaali- ja terveystalouden järjestämisessä on perusteltua erityisesti ICT:ssä sekä myös suurimmissa ja rajatuissa kansallisesti merkittävissä investoinneissa. Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulee kohdistua strategiaan tavoitteisiin sekä maakuntien työnjaon näkökulmasta strategiaan kohteisiin. Valtiolla ei tule olla in-terventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Maakuntien toiminnanohjauksen tulee perustua lainsäädäntöön, eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Valtion ohjaus ilmenee lisäksi voimakkaana maakuntalain 126 §:ssä, jossa maakunnalle, maakuntakonsernin tytäryhteisön ja maakunnan palvelulaitoksen edellytetään käyttämään palvelukeskusten palveluita. Palvelukeskukset muodostetaan yhteisiin hankintoihin, toimitiloihin ja kiinteistöhallintoon, talous- ja henkilöstöhallintoon sekä tieto- ja viestintätekniisiin palveluihin. Palvelukeskusten käyttövelvoite kaventaa huomattavasti maakuntien liikkumavaraa ja itsenäistä päätöksentekoa palvelukeskusten tuottamissa palveluissa. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä, joiden tukipalvelujen järjestäminen tulee olla maakuntien päätettävissä. Palvelukeskusten on lunastettava olemassa olon oikeutuksensa maakuntien tukipalvelujen tuottajana markkinaehtoisesti. Lopullisessa lainsäädännössä valtion ohjausvaltaa tulee kaventaa esitetystä. Maakunnille tulee itsehallinnon nimissä antaa enemmän päätösvaltaa operatiivisissa kysymyksissä.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

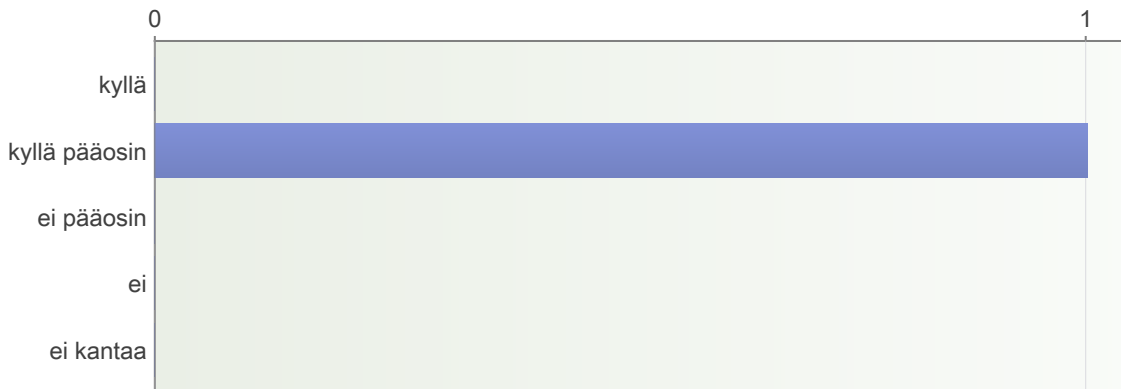

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen on tarpeellista tulevaisuudessa, kun sote-palvelujen käytölle asetetaan valinnanvapaus. Valinnanvapauden piiriin kuuluvissa palveluissa palveluntuottajat on saatettava samaan markkinatilanteeseen omistuspohjasta riippumatta. Tämä voi toteutua vain, jos palvelun järjestäjä erotetaan tuottajasta. Järjestämisen ja tuottamisen erottamisessa tulee kuitenkin tavoin ja lainsäädännöllä varmistaa, että järjestäjän asema muodostuu sosiaali- ja terveystalouden palveluissa tuottajan asemaa vahvemmaksi. Palvelun järjestämisen ja tuottamisen pitäminen samassa organisaatiossa on perusteltua siltä osin, kun palvelutuotantoa ei tarvitse alistaa markkinaehtoiseen kilpailuun vaan tuotannosta vastaa viranomaisen (esim. Pelastuslaitos).

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta yhtiöittämisvelvoite on tarpeen. Yhtiömuotoinen toiminta mahdollistaa valinnanvapauden piirissä olevan palvelutuotannon paremman joustavuuden ja reaktiivisuuden. Yhtiömuotoisen toiminnan ongelmakohtia ovat mm. julkisen viranomaisvallan käyttö, palveluketjun integraation toteuttamismahdollisuudet sekä sote-palveluiden järjestämisen muuttuminen vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi. Keskeisenä kysymyksenä on palvelun järjestäjän ja palvelulaitoksen johdon rajalliset mahdollisuudet ohjata julkisten tuotantoyhtiöiden toimintaa.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Kielellisten perusoikeuksien tosiasialliseksi turvaamiseksi on luotava kielellisiä laatukriteerejä sekä valvonta- ja seurantajärjestelmä.

Lain jatkovalmistelussa tulisi erikseen ratkaista Kärkulla ky:n tällä hetkellä järjestämien ruotsinkielisten kehitysvammaisten ja toimintarajoitteisten palveluiden järjestämisvastuun vaihtoehdot.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

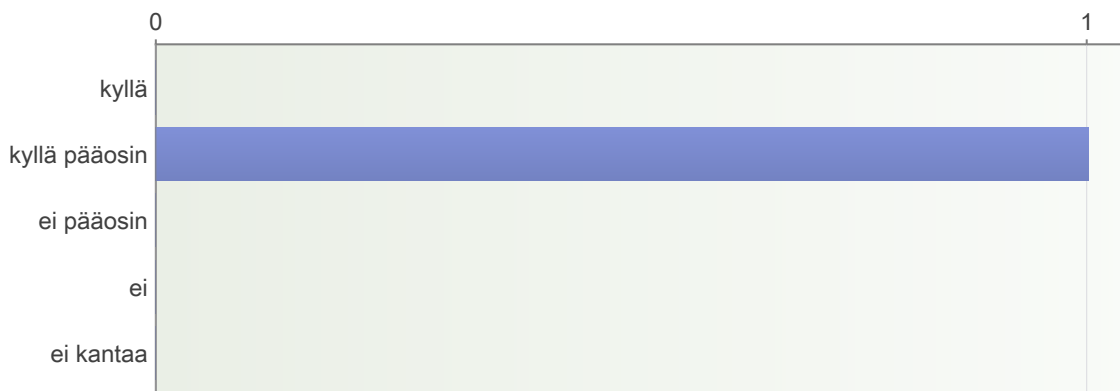
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulon 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

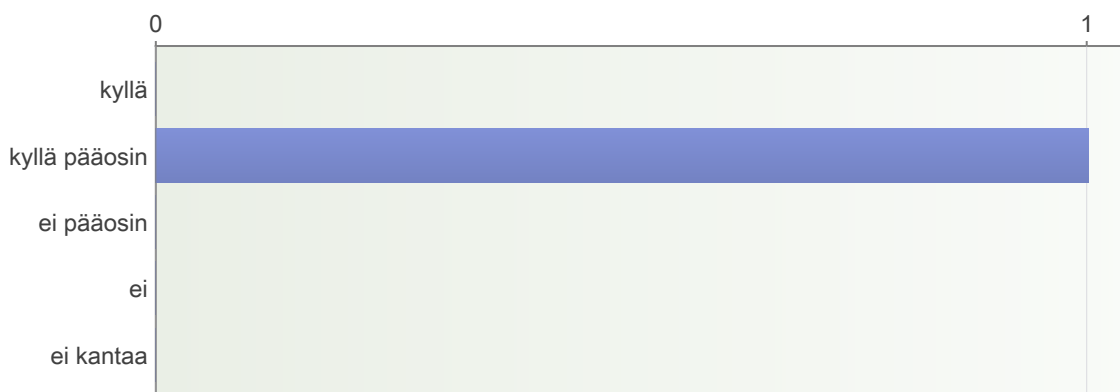

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Voimaantulon 6 § mukaan maakunnan liitto johtaa väliaikaisen valmistelutoimielimen muodostamisen neuvotteluja ja väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta on tehtävä ilmoitus valtio-varainministeriölle. Lainsäädäntöluonnoksen perusteella valmistelutoimielimen muodostaminen maakunnan omin asettamispäätöksin voi muodostua vaikeaksi. Yksi organisaatio voi ainakin teoriassa vastustaa maakunnan asettamispäätöstä ja näin ollen päätös väliaikaisen toimielimen asettamisesta siirtyy valtiovarainministeriölle. Tällainen tilanne voi syntyä helposti maakunnissa, joissa kuntia on useita ja näkemykset koko sote- ja maakuntauudistuksesta vaihtelevat kuntien, kuntayhtymien ja valtion aluehallinnon eri organisaatioiden kesken. Lähtökohtaisesti väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamispäätös pitäisi pysyttää maakunnassa. Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamispäätös pitää perustua maakunnan omaan uudistuksen organisointiin ja päätökseen. Väliaikaisten valmistelutoimielimen lainsäädännöllinen lähtökohta on ajatus siitä, että valmistelutoimielin tekee vain operatiivisia valmistelutoimenpiteitä, joilla ei ole ns. ”poliittista ulottuvuutta”. Ajatus vain operatiivisesta valmistelusta on kestävä. Valmisteltavat asiat ovat yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan erittäin suuria ja sellaisia, joilla on vääjäämättä myös poliittista merkitystä. Väliaikaisen toimielimen toimivalta ja toiminta tulee tästä syystä perustua maakunnan omaan poliittiseen ohjaukseen ja päätöksentekoon. Mikäli poliittinen ohjaus sivuutetaan, on odotettavaa, että valmistelun vaikeus kasvaa ja luottamus koko sote- ja maakuntauudistukseen paikallisten poliittisten päättäjien keskuudessa häviää.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

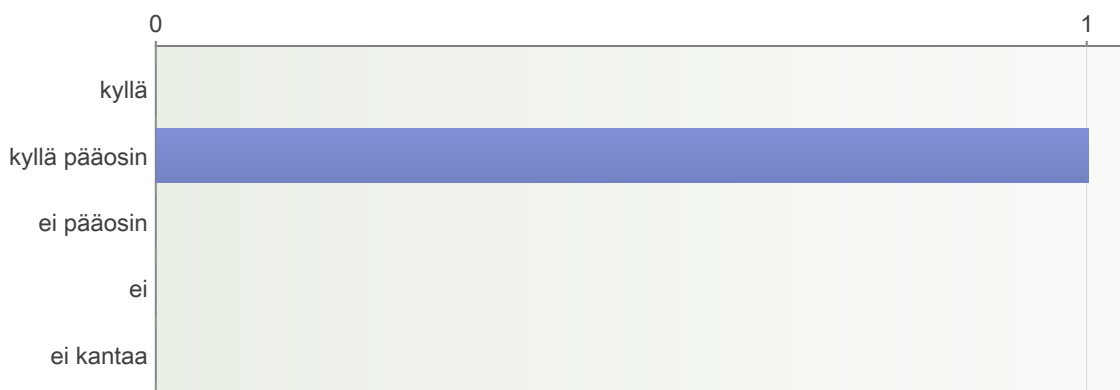

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Liikkeenluovutusperiaatteen soveltaminen on kannatettava periaate. Tukihenkilöstön siirtämisen ehtoja tulee tarkentaa ajallisella määrittelyllä siten, ettei tehtävänkuvamuutoksilla ja työjärjestelyillä siirretä tukihenkilöstöä sektorilta toiselle sote- ja maakuntauudistuksen näkökulmasta epätarkoituksenmukaisella tavalla.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

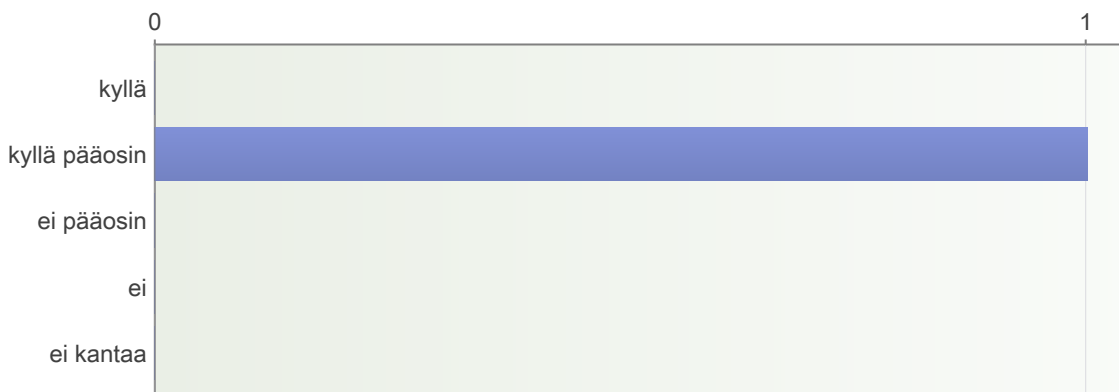
- Kuntayhtymien koko omaisuuden siirtäminen maakunnille on perusteltua. Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta. Kuntien kanssa tehtäviä vuokrasopimuksia tulee porrastaa esimerkiksi 3, 5 ja 10 vuotta kestäviin sopimuksiin. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille kohtuuttomia taloudellisia vaikeuksia. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle. Voimaanpanolain 31 §:n mukaan maakuntien tulee siirtää omistukseensa saadut kiinteistönsä ym. 1.1.2019 valtakunnalliselle yhtiölle. Maakuntien omistama valtakunnallinen yhtiö saa tehtäväkseen ylläpitää ja kehittää valtavaa kiinteistömassaa. Vaikka maakunnat ovat yhtiön osakkaita, maakuntien oma päätäntävalta tuottajayksiköidensä kiinteistöasioihin on heikko.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

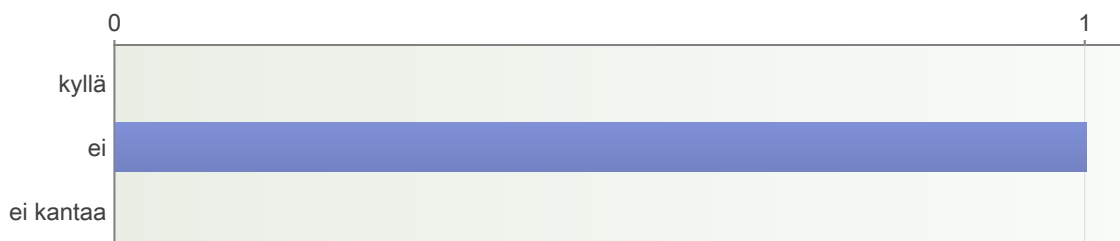

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Veronmaksajien yhdenvertaisen aseman ja näkökulmasta esitys on perusteltu. Säännös toteuttaa hallituksen linjausta siitä, että kokonaisveroaste ei saa nousta. Kunnallisveroprosenttia on mahdollista korottaa 2020 ja 2021 enemmän kuin korotuskatto on, ellei kunnan maksuvalmiutta voida muilla keinoin turvata. Kuntatalouden näkökulmasta esitys on hyvin haastava.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

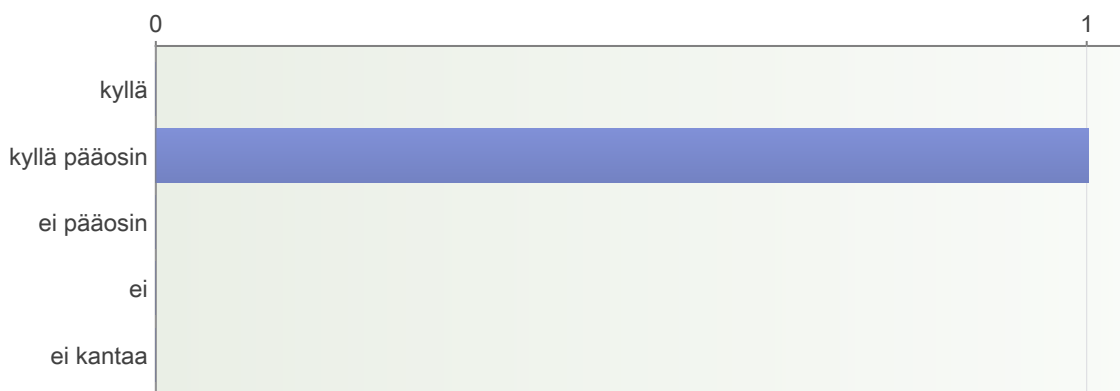
- Yhtiöt voidaan perustaa 31.12.2020, mutta yhtiöiden palvelutuotannon käynnistäminen vuonna 2021 ei ole Varsinais-Suomessa aikataulullisesti mahdollista, mikäli halutaan varmistua siitä, että julkisesti omistettu yhtiötetty palvelutuotanto on kykenevä kilpailemaan sote-palvelujen markkinoilla. Pelkästään toimivien tietojärjestelmäratkaisujen etsiminen, hankinta ja käyttöönotto vaatii aikaa. On mm. todennäköistä, että tuleva julkisesti omistettu yhtiö ei kykene kilpailemaan markkinoilla nykyisillä julkisten organisaatioiden useilla erilaisilla asiakas- ja potilastietojärjestelmillä. Yksikään yhtiö ei voi myöskään aloittaa valinnanvapauden ehdoilla olevaa palvelutuotantoa, mikäli palvelunjärjestäjällä ei ole valinnanvapautta koskevan lainsäädännön mukaista sähköistä talous- ja toiminnanohjausjärjestelmää sekä palvelujen tuotteistusta. Yhtiö voi saada rahoituksensa toimintaan vain, mikäli maakunnalla palvelujen järjestäjänä on kyky allokoida resursseja palveluntuottajille reaaliajassa valinnanvapautta käyttävän asiakkaan mukana. Toistaiseksi valinnanvapauden malli, lainsäädäntö ja valinnanvapauden piirissä olevat palvelutuotteet ovat määrittelemättä ja tästä syystä palvelun järjestäjän tietojärjestelmien kehittämisen ja käyttöönoton valmistelua ei voida täysipainoisesti toteuttaa. Myös tietosuojalainsäädäntö estää ainakin toistaiseksi laajan ja tehokkaasti toimivan valinnanvapausmallin toteutuksen. Nämä lainsäädännölliset viiveet osaltaan vaikeuttavat yhtiöiden palvelutuotannon käynnistämistä esitetyllä aikataululla.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

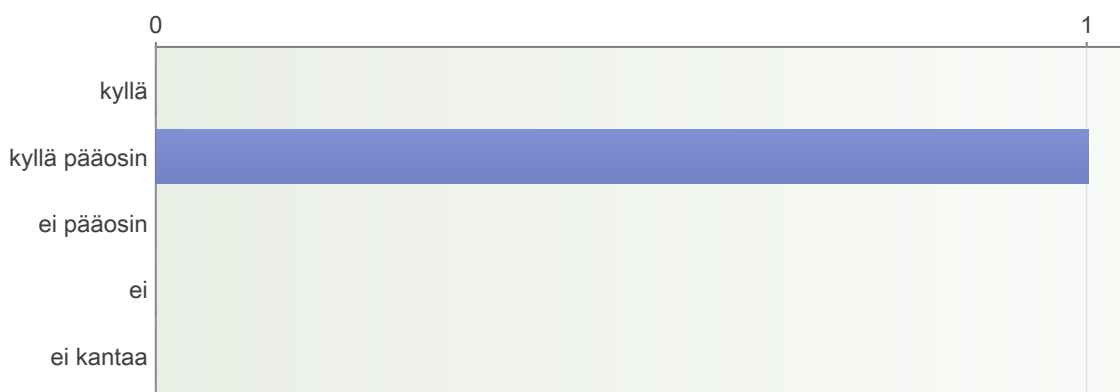

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että maakuntien toiminta on miltei yksinomaan valtionrahoituksen varassa. Tämä ei saa johtaa liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valti-onojukseen.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

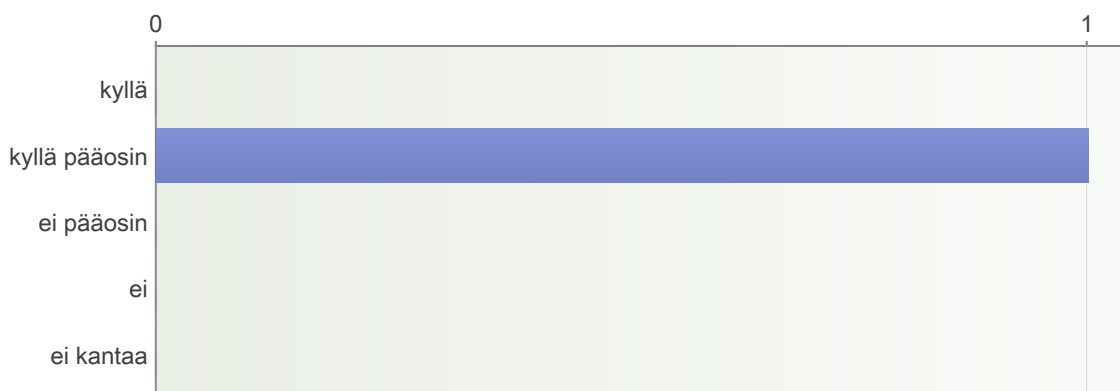

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtion rahoitus maakunnalle on yleiskatteellista, josta 89 prosenttia perustuu maakunnan laskennalliseen palvelutarpeeseen. Asukaskohtaisesti suoritettavan osuuden painoarvo on 10 prosenttia, ja 1 prosentti on varattu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtäviin. Tarvekertoimet tai tarve-painotukset ovat lakiluonnoksissa lähtökohtaisesti perusteltuja, mutta painokertoimien suuruuteen ei ole mahdollista ottaa kantaa ilman, että niitä arvioitaisiin tutkimukseen perustuen. Terveyden edistäminen perusteena on kannatettava, mutta sen käytännön toteutumista on vaikea seurata. Tarvetekijöissä ei ole huomioitu saaristomaisuudesta aiheutuvia kustannuksia. Saaristomaisuus ei heijastu välttämättä harvana maapinta-alan asukastiheytenä, vaikkakin sen vaikutukset palvelutuo-tannon kustannuksiin ovat merkittäviä. Saaristokysymys tulee ottaa rahoituskriteereissä huomioon. Alustavissa rahoituslaskelmissa saaristaisuuden huomioimatta jättäminen aiheuttaa sen, että esimerkiksi Pirkanmaa näyttäytyy harvempaan asuttuna maakuntana kuin Varsinais-Suomi. Tämä tarkoittaa useita miljoonia euroja pienempää rahoitusta Varsinais-Suomeen kuin mitä rahoitus olisi, jos saaristaisuus huomioitaisiin. Maakunnan rahoituksessa on huomioitava kaksikielisyys. Maakunnan hallinnon rakentaminen siten, että vastaa kaksikielisuuden vaatimuksia, lisää kustannuksia. Kansalaisille on voitava tarjota palveluja omalla äidinkielellään. Kaksikielisyys on ehdottomasti sisällytettävä maakuntien rahoituskriteereihin.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lähtökohtaisesti siirtymäaika on riittävän pitkä. Kuitenkin valinnanvapauslainsäädännön puuttuminen vaikeuttaa taloudellisten arvioiden tekemistä.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä ei ole huomioitu, että kaksikielisissä maakunnissa on ylläpidettävä palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi. Tämä tulisi huomioida kaksikielisyykertoimella, kuten valtionosuuksissa.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

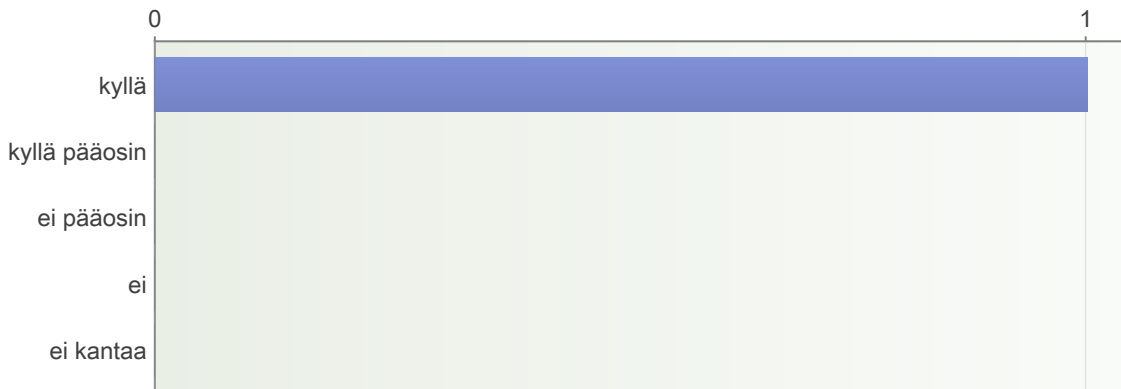
Avoimet vastaukset: kyllä

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

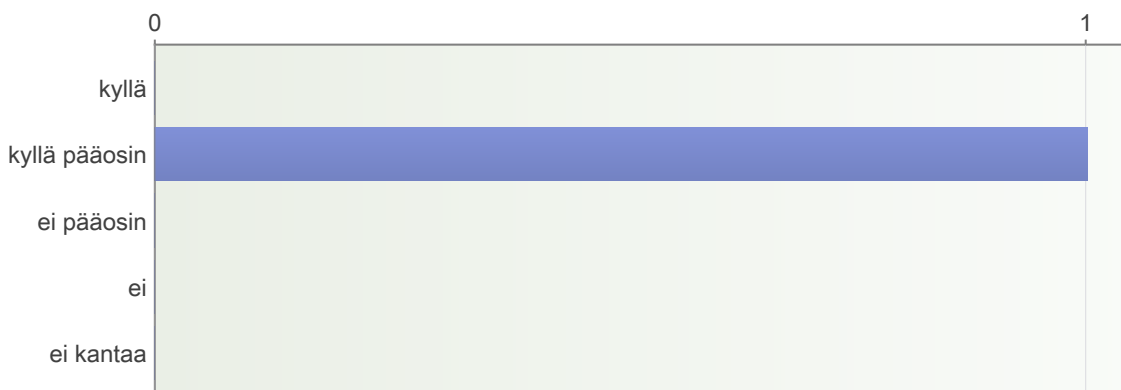
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu uudistuksessa. Aiemmin kuntien välisiä kustannus-, tarve- ja tulopohjan eroja tasanneen järjestelmän tärkeimmäksi tavoitteeksi uudistuksen jälkeen tu-lee maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaaminen. Tämä tarkoittaa, että yksittäisten kriteerien vaikutus kokonaisuuteen ei ole sama kuin nykyisin. Hyte-kriteerien

määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

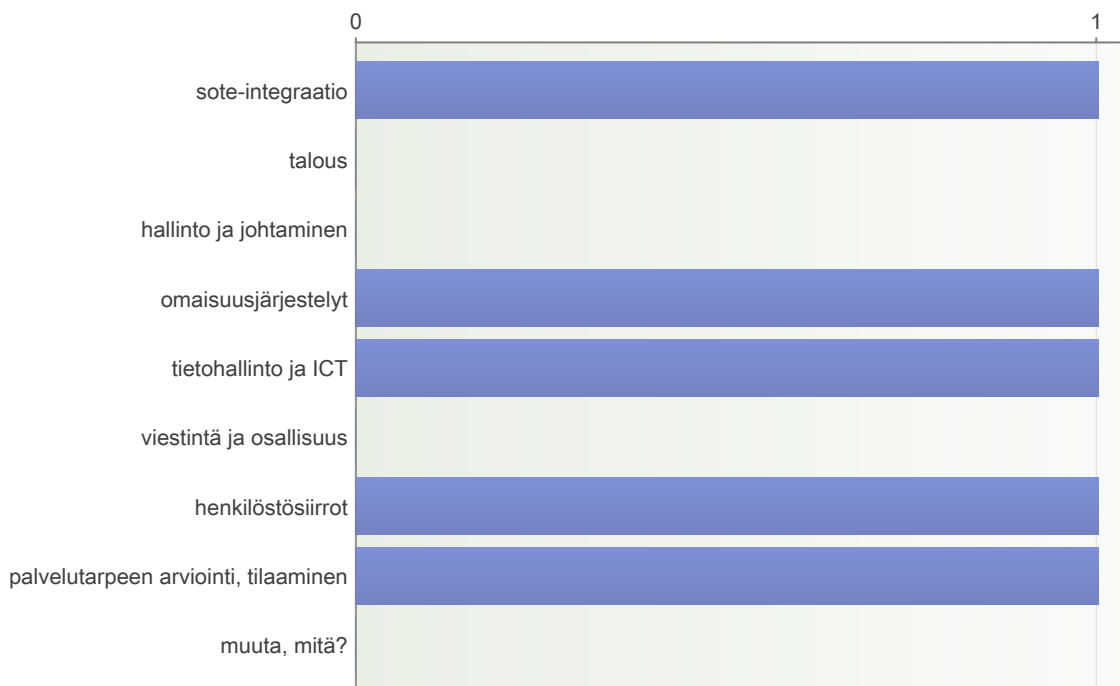
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnosten saattaminen lausuttavaksi tilanteessa, jossa tiedossa on vain osa muutoksista, vaikeuttaa huomattavasti lausunnon antamista.

Koko sote- ja maakuntauudistuksen läpivieminen edellyttää merkittävää valmistelun resursointia. Valtion on varmistettava, että se varaa maakunnille riittävästi voimavaroja uudistuksen läpiviemiseen. Kuntien intressit rahoittaa valmistelua ovat ainakin osassa kuntia rajalliset. Sosiaali- ja terve-yspalvelut ovat siirtymässä valtion rahoitusvastuulle ja pois kuntien päätösvallasta. Tällaisessa tilanteessa tulevaisuudessa rahoitusvastuullisen toimijan eli valtion on vastattava myös siitä, että se kantaa uudistuksen läpiviemisestä koituvan taloudellisen taakan ja riskin.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.